

Kakovost življenja v Evropi – Kakovost družbenih in javnih storitev

Povzetek

Uvod

Kakovost življenja je odvisna od osebnih okoliščin in kakovosti širše družbe, slednje pa poleg tega delno oblikuje razpoložljivost kakovostnih javnih storitev. Storitve, kot so zdravstvo, izobraževanje in socialno varstvo, državljanom omogočajo živeti polno življenje. Kakovost družbe oblikujejo tudi družbeni odnosi in njihovo delovanje. Spori ali neenakost družbenih skupin oziroma pomanjkanje zaupanja med ljudmi lahko namreč vplivajo na blaginjo vseh.

To poročilo temelji na Evropski raziskavi o kakovosti življenja 2011, ki jo je izvedla Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer (Eurofound) in je tretja tovrstna raziskava. Svetovna gospodarska kriza, ki se je začela po končani zadnji raziskavi leta 2007, je ogrozila javne storitve, povečale so se neenakosti in brezposelnost, vse to pa je verjetno močno vplivalo na kakovost življenja v Evropi.

Ozadje politike

Strategija Evropa 2020 spodbuja pametno, trajnostno in vključujočo rast ter družbeno in ozemeljsko kohezijo. Vse bolj se priznava, da gospodarska rast ni edini kazalnik uspeha politike. Pomembna je tudi družbena kohezija, saj politike EU poudarjajo pomen vključevanja ranljivih skupin prek javnih storitev. Zato je pomembno raziskati, kako se družbena kohezija ohranja in kako se to po Evropi razlikuje, da ne bi bila zapostavljena nobena regija ali skupina. Za vključujočo rast si ni mogoče prizadevati, ne da bi upoštevali družbene posledice gospodarskih politik.

Pred kratkim se je začel uporabljati sveženj Evropske komisije za socialne naložbe, ki države članice spodbuja, naj se bolj osredotočijo na zagotavljanje ključnih javnih storitev. Dokument o vlaganju v otroke poudarja pomen izboljšanja dostopa do vzgoje in varstva v zgodnjem otroštvu, ki je osnovni pogoj za uspešno prihodnje izobraževanje in zaposlovanje. Poleg tega lahko dobro

otroško varstvo na trgu dela poveča udeležbo staršev, ki imajo vse več različnih vzorcev delovnega časa. Dokument o vlaganju v zdravje poudarja dostop do kakovostnega

zdravstvenega varstva kot ključnega elementa za izboljšanje splošnega zdravja in ohranjanje učinkovitosti delovne sile. Dokument služb Komisije o dolgotrajni oskrbi opozarja, da je splošni dostop do finančno vzdržne in visokokakovostne dolgotrajne oskrbe skupni cilj sodelovanja EU pri dolgotrajni oskrbi v odboru za socialno zaščito.

Ključne ugotovitve

Mnenje o kakovosti javnih storitev se po Evropi razlikuje. Najbolje jo ocenjujejo v Avstriji, Luksemburgu, Nemčiji in Združenem kraljestvu, kjer prebivalci menijo, da se je med letoma 2007 in 2011 izboljšala. Najslabše je ocenjena na Slovaškem, Poljskem, v Bolgariji in Grčiji, kjer ljudje ocenjujejo, da se slabša. Gospodarska blaginja držav in posameznikov pomembno vpliva na dojetje javnih storitev, saj jih uspešnejši ocenjujejo pozitivneje kot ljudje, ki se iz meseca v mesec težko prebijajo.

Dostop do otroškega varstva in stopnja zaposlenosti žensk sta tesno povezana. Zaposlene ženske potrebujejo otroško varstvo, vendar pa v številnih državah ponudba storitev ne zadovoljuje povpraševanja. Dostop do dolgotrajne oskrbe in mnenje o njeni kakovosti sta tesno povezana. Premožnejši in ljudje, ki živijo v uspešnejših državah, so zelo zadovoljni z dolgotrajno nego, gospodarske stiske pa vodijo v občutek izključenosti iz socialnega varstva. Mnenje o kakovosti zdravstvenih storitev in njihova dostopnost se razlikujeta. Medtem ko se je mnenje o dostopnosti v Evropi na splošno izboljšalo, pa se je v državah, ki jih je prizadela gospodarska kriza, na primer Grčiji, poslabšalo. Nacionalni izdatki za zdravstvo vplivajo na mnenje o kakovosti storitev.

Poklicne in skrbstvene obveznosti lahko omajajo mnenje o dostopnosti zdravstvenih storitev. Zaposleni in ženske na splošno težje najdejo čas za obisk zdravnika, zlasti če imajo skrbstvene obveznosti.

Na evropskem podeželju so ljudje bolj zadovoljni s svojo lokalno skupnostjo (na primer v smislu kakovosti zraka, odpadkov na cesti in kriminala) kot ljudje v urbanih okoljih, medtem ko je dostop do lokalnih storitev (kot so banke ali pošte) boljši v urbanih okoljih.

Čeprav je zaupanje v ljudi med letoma 2007 in 2011 v glavnem ostalo nespremenjeno, pa se je v Evropi zaupanje v ustanove vidno zmanjšalo, in sicer najbolj v Grčiji in na Cipru, ki ju je prizadela gospodarska kriza. Za glavne dejavnike, ki spodbujajo zaupanje v ustanove, veljajo mnenje o kakovosti javnih storitev, ki mu sledita zadovoljstvo z gospodarskimi razmerami v posamezni državi in mnenje, da je korupcije malo ali je sploh ni.

Zaupanje v ljudi in ustanove je povezano z občutkom gospodarske negotovosti, saj večja verjetnost izgube službe zmanjša zaupanje v ustanove in ljudi, medtem ko večja gotovost, da bo oseba ob morebitni izgubi trenutne zaposlitve našla novo, zaupanje povečuje.

Odnos do migrantov in priseljevanja je povezan z družbenogospodarskim položajem. Moški, na podeželju, starejši ali ljudje z nizkimi dohodki so navadno manj strpni do migrantov.

Šteje se, da so bile v Evropi najmanjše napetosti med družbenimi skupinami (v naraščajočem vrstnem redu) med moškimi in ženskami, med starejšimi in mladimi, med ljudmi z drugačno spolno usmerjenostjo in ljudmi različnih veroizpovedi. Največje napetosti so bile zaznane med skupinami različnih ras in narodnosti, med bogatimi in revnimi ter med vodstvom in delavci.

Pomanjkanje negativno vpliva na dožemanje splošne kakovosti družbe. V tem pogledu je najpomembnejša zmožnost, da je oseba družbenogospodarsko varna, tej pa sledijo vprašanja opolnomočenja (kot je občutek, da je življenje tako zapleteno, da ga ni mogoče obvladovati) in slabe subjektivne ocene zdravja. Pomemben je tudi občutek izključenosti iz družbe.

Države so glede na gospodarsko tveganje razvrščene po indeksu mnenja o gospodarski negotovosti. Ta na splošno prikazuje, da z vidika strahu pred izgubo službe ali nižjimi proračuni gospodinjstev gospodarska kriza ni preveč vplivala na Evropejce. To pa ne velja za Grčijo, Madžarsko in Portugalsko.

Smernice politike

Politike bi morale biti ciljno usmerjene k preprečevanju neenakosti na nacionalni ravni, kjer sta dožemanje neenakosti in dejanska neenakost tesno povezana. Pomanjkanje močno vpliva na dostop do številnih javnih storitev in njihovo dožemanje, čeprav prav najrevnejši najbolj potrebujejo take storitve. Prednostna naloga politike bi morala biti zagotavljanje dostopa do storitev vsem, vključno s tistimi, ki so ekonomsko potisnjeni na rob družbe.

Storitve otroškega varstva in primeren delovni čas lahko pomagajo zagotavljati povezovanje poklicnega in zasebnega življenja ter omogočijo višje stopnje zaposlenosti. Poleg tega lahko ljudem omogočijo dostop do storitev, kot je obisk zdravnikov, poštnih uradov, bank in zdravstvenih ambulant. Družinam prijazne politike zaposlovanja (za moške in ženske) tudi lahko olajšajo življenje družin z zaposlenimi družinskimi člani. Delovni čas teh storitev je treba prilagoditi spremembam zaposlitvenih vzorcev. Težave pri dostopu do zdravstvenih storitev postavljajo pod vprašaj splošni dostop. Za to so lahko delno odgovorni omejeni proračuni za zdravstvo in časovne omejitve, povezane z delom. Prožnejši delovni čas in druge oblike dostopa do zdravstvenih storitev (na primer z uporabo informacijske tehnologije) bi lahko pomagali ublažiti nekatere od teh težav.

Politike, usmerjene k preprečevanju neenakosti na evropski ravni, bi morale stremeti k preprečevanju vse večjih razlik med nekaterimi državami članicami in preostalo Evropo.

Da bi zgradili zaupanje v javne ustanove, se je treba spopasti s korupcijo, gospodarsko prikrajšani pa morajo imeti dostop do javnih storitev, sicer se lahko zgodi, da bodo izgubili zaupanje vanje. Te težave so še zlasti hude v Grčiji, v Romuniji in v Bolgariji.

Nekaterim državam je uspelo izboljšati mnenje o kakovosti svojih javnih storitev kljub gospodarski krizi, zato so lahko primeri dobre prakse.

Dodatne informacije

Poročilo *Kakovost življenja v Evropi – Kakovost družbenih in javnih storitev* je na voljo na spletni strani:
http://www.eurofound.europa.eu/surveys/eqls/2011/index_sl.htm.

Za dodatne informacije se obrnite na vodjo raziskav Kláro Fóti na e-naslov: kfo@eurofound.europa.eu